

COM AFECTA EL CINEMA DE TERROR A L'AUTOCONCEPTE DE PERSONES AMB PATIMENT PSICOLÒGIC?

MP2 Metodología

MP3 Àmbit d'intervenció en perspectiva de gènere

Pol Marin, Abril Tibau (Xoxo), Bárbara Lucas, Sara Garcimartin

ÍNDIX

RESUM	3
ABSTRACT	3
INTRODUCCIÓ	4
JUSTIFICACIÓ	5
METODOLOGIA	6
OBJECTIUS	7
MARC TEÒRIC	8
MARC CONCEPTUAL	9
L'ESTAT DE LA QÜESTIÓ	10
RESULTATS I DISCUSSIÓ	11
PRESENTACIÓ DE RESULTATS	14
POBLACIÓ DE MOSTRA	14
AUTOPERCEPCIÓ	14
ESTIGMA	14
ENTERRA EL TEU BOIG	15
SUBJECTIVITAT	15
CONCLUSIONS	15
ANNEXOS	17
RESULTATS ENQUESTA	17
POBLACIÓ DE MOSTRA	17
ESTIGMA	17
AUTOCONCEPTE	17
PREGUNTES ENTREVISTA	17
WEBGRAFIA	18

RESUM

El cinema de terror reflecteix el patiment psicològic, i l'utilitza en el seu propi benefici com la principal problemàtica i guia de la trama de les seves cinemàtiques. El nostre punt de partida és si això pot afectar la manera en què es representen els patiments psicològics a les persones que realment les pateixen i conviuen de manera diària amb aquesta situació.

S'han enquestat i entrevistat joves d'entre 14 i 25 anys amb patiment psicològic. Com veureu, l'autoconcepte pot veure's afectat de diversa manera, d'una banda, l'autopercepció, les persones assumeixen rols, fets... i els interioritzen. I d'altra banda, afecta a la subjectivitat a través de la mirada de la resta.

ABSTRACT

Horror cinema reflects psychological distress, and uses it for its own benefit as the main problem and plot guide in its films. We wonder if this could affect the way in which psychological distress is represented to people under the circumstances.

Then, the surveys and interviews were distributed and answered by young people between 14 and 25 years old, almost all of them suffering from psychological problems, especially anxiety, depression, generalised anxiety disorder (TAG) and signs of an eating disorder. The main conclusions indicates... does affect self-concept, in two different ways, on the one hand, self-perception, people assume roles, facts? and they internalise them by assuming that this is how they will live, which can affect them through self-fulfilling prophecy, or the self-denial of their feelings, so that they do not accept or think that as they are not "like that" they do not have this psychological suffering. And on the other hand, the idea of how other people see us, in such a way that they think they see them as "crazy, weak..."

INTRODUCCIÓ

Al llarg del temps, el cinema de terror ha anat avançant i tractant diferents temes o incloent diferents tècniques i tecnologies (efectes especials), però hi ha un factor que es repeteix de manera habitual: el patiment psicològic. Quantes pel·lícules del gènere coneixem on el patiment psicològic és el centre de la trama?

Segons "La salut mental en xifres", publicat per la Confederació de la Salut Mental d'Espanya, 1 de cada 4 persones patirà o pateix un trastorn mental al llarg de la seva vida. (Confederación de la Salud mental, 2017, La salud mental en cifras).

Així doncs, en aquest treball hem decidit fer una recerca per respondre a la pregunta "Com afecta el cinema de terror a l'autoconcepte de persones amb patiment psicològic?", ja que el cinema del gènere porta molt de temps utilitzant el recurs de la salut mental en les dones com alegoria del terror

D'aquesta manera, és possible assumir que l'autopercepció que poden tenir i la manera de viure el dia a dia les persones amb un patiment psicològic després d'exposar-se a qualsevol mitjà audiovisual de terror, pugui veure's afectada per culpa de la imatge que dona el cinema de terror. A més, en el transcurs de la lectura aquesta idea es veurà reforçada per diverses teories, com les que es poden observar detallades al marc teòric.

Durant aquest treball s'han realitzat diferents enquestes i entrevistes les quals han estat contestades per diferents persones, principalment joves d'entre 14 i 25 anys, els resultats i conclusions d'aquestes es podran trobar a l'apartat de presentació de resultats, els quals considerem molt rellevants i reveladors.

Un altre aspecte que ens agradaria destacar és la nostra motivació a l'hora de dur a terme aquesta investigació, ja que per la part que ens toca, teniem molta il·lusió i curiositat en veure quins eren els resultats que aconseguiríem, i veure si realment la nostra pregunta tenia una resposta, i en aquest cas, quina seria. Aquesta il·lusió parteix de la nostra pròpia realitat i de poder també veure que és un fet que ens afecta personalment .

Degut a la serietat que revesteix la salut mental, creiem important donar lloc a recerques com la present, amb especial atenció a l'opinió de les persones amb patiment psicològic i que tracti la influència dels mitjans de comunicació, concretament el cinema de terror.

Abans de començar, esmentar que aquest treball l'hem realitzat 4 persones espanyoles, 3 dones cis, i un home trans, bisexuals i blanques, les quals totes hem viscut o vivim un patiment psicològic. De manera que el que es llegeixi a continuació es veurà afectat per les nostres característiques i vivències i ho farem sempre des de la interseccionalitat, el feminisme i el respecte.

JUSTIFICACIÓ

Considerem que s'han de justificar diferents aspectes. En primer lloc, la pregunta amb la qual arranquem: "Com afecta el cinema de terror a l'autoconcepte de persones amb patiment psicològic?" Al llarg dels anys hem pogut veure, tal com reflexa la Revista de la Associació Espanyola de Neuropsiquiatria parlant dels mitjans de comunicació, "*Numerosos estudios los identifican como creadores o reforzadores de esta imagen negativa en la sociedad (11, 12). En concreto, del estereotipo que asocia enfermedad mental y violencia, acompañado de la creencia de que son personas impredecibles, con las que no se puede establecer comunicación y diferentes del "resto de nosotros"*"(Revista de la Asociación Española de Neuropsiquiatria.2010:598) i, per tant, com el cinema de terror com a mitjà de comunicació ha tractat la salut mental i la imatge que dóna d'aquesta. Al llarg de totes les pel·lícules de terror, hem pogut observar com la salut mental de les protagonistes és el punt de conflicte central en pel·lícules tals com "Split", "El páramo", "The Babadook", "The shining", "Psicosis", i moltes altres...

La salut mental representada a les pel·lícules de terror es planteja com un problema sense solució, una sèrie d'inconvenients, de situacions desagradables, o de conflictes molt greus al seu voltant i que són la causa de tot el terror (i, per tant, de la negativitat) de la pel·lícula. Les pel·lícules són produccions culturals amb un gran impacte sobre la representació de la realitat. Les persones no som indiferents a les pel·lícules o sèries que consumim, ens afecten i produeixen efectes en la manera com percebem la realitat com s'esmenta al marc teòric. El gènere terror, per la seva part, ha utilitzat molt sovint la salut mental com a desencadenant de la por i l'evocació de la bogeria que hi ha en les produccions de terror, això porta a: perfils d'assassins, de persones que no saps com reaccionaran, inestables emocionalment, etc. En la mateixa línia també considerem que un aspecte que ens empenya a fer aquesta recerca, és l'habitual ús de persones tendres o considerades vulnerables com a "portadores del mal" i com això acaba estan associat a personatges femenins.

No només això, en l'àmbit acadèmic, durant anys s'ha investigat sobre quins traumes desencadena el cinema de terror o per exemple com afecta a actrius i actors interpretar determinats personatges, però no s'ha trobat cap investigació en castellà o català sobre com, arran d'haver vist aquest tipus de pel·lícules, el concepte que tenen algunes persones sobre la seva salut mental hagi pogut canviar. Pensem que és important mostrar la realitat d'aquestes persones i com aquests fets poden impactar i afectar, i no només això, fer-ho també en crit de denúncia i posar el focus en altres aspectes de la salut mental que estan menys visibilitzats i no només en els problemes o en l'estereotip.

METODOLOGIA

Hem decidit fer el treball a través d'un mètode qualitatiu, ja que, amb la nostra investigació, no busquem aconseguir uns percentatges o una quantitat de persones a les quals el terror els ha afectat en l'àmbit psicològic, més aviat busquem uns resultats qualitatius sobre com afecta el terror en la formació de l'autoconcepte personal i, per tant, uns resultats des de la perspectiva de la gent afectada. És a dir, no busquem respondre de manera estadística sinó, més aviat, busquem respondre a un què o un com i un per què. Tot això ho volem respondre a través d'unes entrevistes, ja que és un bon mètode per aconseguir respostes qualitatives i poder saber de primera mà les experiències de les persones afectades. Tot i que hem utilitzat alguna tècnica quantitativa (una enquesta) per analitzar les vegades que la gent ha sentit que la seva autopercepció s'hagi pogut veure afectada per aquestes pel·lícules.

Cal esmentar que durant la realització d'aquestes enquestes vam trobar-nos amb diferents adversitats, d'una banda, la dificultat de trobar gent que complís els requisits (persones amb patiment psicològic que hagin vist cinema de terror), i, d'altra banda, més enfocat en les entrevistes, trobar a gent que estigui disposada i disponible per a poder realitzar-la, ja que algunes persones que es van oferir per exemple no gaudien de suficient temps per a poder oferir-nos unes respostes prou àmplies.

OBJECTIUS

- Objectius generals:
 1. Mostrar la relació entre les pel·lícules de terror i la formació de l'autoconcepte en persones diagnosticades de patiment psicològic.
 2. Mostrar l'estigma de la salut mental transmès a través de les pel·lícules de terror.

- Objectius específics:
 - 1.1. Analitzar com creuen les persones diagnosticades que la societat veu la salut mental.
 - 1.2. Analitzar l'impacte de la imatge de "la bogeria" a l'autoconcepte de persones diagnosticades.
 - 2.1. Identificar els referents culturals de la bogeria en persones diagnosticades.
 - 2.2. Veure aquesta relació amb el perquè d'una imatge femenina tan utilitzada.

MARC TEÒRIC

Considerem que és important diferenciar la manera en què el cinema de terror tracta els patiments psicològics, a diferència d'altres gèneres, com la comèdia o la comèdia romàntica, ja que en aquests últims s'enfoquen en la caricatura, mentre que en el terror, la manera en què evoquen la bogeria sol portar a perfils inestables i agressius.

En molts clàssics del terror ens mostren com a elements principals de conflicte i por personatges associats a la tendresa o vulnerabilitat, sovint les encarnen nenes petites que transmeten una imatge tendra i dolça i que són després utilitzades per causar terror a través d'un gir psicològic. Això ho considerem un possible biaix de gènere, ja que com s'ha vist al llarg de la història d'aquestes característiques es relacionen sovint amb les dones i la figura femenina, una teoria que recolza aquesta idea és la de Goffman (1976). D'aquesta manera podem extrapolar, que les dones, encara que abandonen aquestes característiques, i passen a dir paraulotes, abandonen aquesta tendresa i innocència, automàticament són detectades com dimonis, com passava també amb les bruixes...

No només això, quan intenten aixecar la veu, imposar la seva realitat i quan busquen credibilitat, són tractades com boges, sovint se les aïlla, cosa, que si considerem que a aquestes persones se les està assignant un paper de dona amb patiment psicològic reflecteix completament la realitat. La situació que viuen les dones amb patiment psicològic, la discriminació que viuen, la manera en que se les invisibilitza, la manera en que se les ridiculitza, se les infantilitza...

Com succeeix a la pel·lícula "El exorcista", dirigida per William Friedkin (1973) o a través d'una nina, element lligat a la infància i la tendresa, com és el cas d' "Annabelle", del director John R. Leonetti (2014). També podem veure mares representades com a terrorífiques, com en la pel·lícula "The Babadook" dirigida per Jennifer Kent (2014), on la protagonista és una dona que, en certs moments, arriba a ser un perill per al seu propi fill. O pel·lícules com "El páramo", del director David Casademunt (2021), on el focus del terror és la salut mental de la dona protagonista, tot aprofitant el seu estat de vulnerabilitat per causar terror.

En canvi, en el cas dels homes, la representació és molt diferent: quan són ells el principal focus del terror acostumen a ser perfils violents, hostils, agressius, d'assassins, maltractadors, etc. Al clàssic de terror Psicosis del director Alfred Hitchcock (1971) el protagonista és un home mostrat com a un pertorbat que es torna un assassí de dones al seu motel o a la pel·lícula al otro lado de la puerta del director Johannes Roberts (Roberts 2016), on el nen que crea el terror ho fa des de la violència i els crits.

A més, a l'hora d'analitzar els resultats ens basem en diferents teories, per un costat, en la investigació que fa la filòsofa Dulce Maria Santiago sobre els mitjans audiovisuals i la subjectivitat. Al llarg de la seva investigació ens parla de com els mitjans d'informació construeixen significats que donen sentit a diferents maneres de ser, pensar i viure... D'aquesta manera es pot entendre que la subjectivitat humana està sotmesa a la idea que els Mass Media ens venen (Santiago, Maria.1), per tant, partint d'aquesta teoria podem veure que

la subjectivitat de l'ésser humà es veu afectada per tot allò que veiem als mitjans audiovisuals i, en conseqüència, ens basem en això per demostrar que el terror, com a mitjà audiovisual, afecta directament a la subjectivitat de la persona consumidora. A més, com també diu aquesta filòsofa "aquesta construcció és una veritable "manipulació" de les imatges, les quals minven la capacitat de pensar per compte propi i minven la sensibilitat per als veritables valors". Si tenim en compte aquesta manipulació dels mitjans audiovisual és fàcil veure com el terror cultiva el missatge segons el qual tenir un patiment psicològic és alguna cosa negativa i preocupant que cal ocultar.

A més, hem investigat sobre la teoria del bury your gay de la mà de Fiorella Larrea Tapia on ens diu "si bé era més comú en relats de major antiguitat, en l'actualitat s'ha tornat de nou una moda assassinar personatges LGTBIQ+, ja sigui per utilitzar aquesta mort com a punt de gir a la història, reincidir en el clixé de què cap parella queer pot ser feliç o altres motius"(Larrea, Fiorella.2) i podem aplicar-la a la pràctica en el nostre treball, ja que, igual que passa amb el col·lectiu LGTBIQ+ , podem lligar aquesta mateixa teoria al terror i el seu tracte respecte la salut mental. Aquests fenomen succeeix també al cinema de terror en el moment en què, veient una pel·lícula de terror, tenim imatges relacionades amb "sortir de l'armari" amb l'entorn més proper que, en la gran majoria, es mostra com un fet traumàtic cap a la persona afectada i crea que sentin que els hi passarà el mateix a la seva vida real. És a dir, si aquestes persones veuen constantment al terror que la salut mental és un focus de conflicte, que la gent del seu voltant les tracta com si estiguessin boges i que no son persones estables, acabaran tenint por a dir a la resta els seus patiments psicològics.

A més, hi ha un estudi del NewYork-Presbyterian Hospital on es parla dels traumes derivats de les pel·lícules de terror on s'explica que "els infants que miren pel·lícules violentes, incloses pel·lícules de terror de Halloween, programes de televisió o videojocs, poden tenir més probabilitats de desenvolupar ansietat, trastorns del son i comportaments agressius i autoperillosos"(NewYork-Presbyterian Hospital.2006:1). Per tant, això és una evidència més de com veure pel·lícules de terror afecta la nostra manera d'experimentar el patiment psicològic.

MARC CONCEPTUAL

En aquest apartat es podrà trobar la definició d'alguns conceptes que tindran un paper principal en aquesta investigació, de manera que per poder seguir-la sense dificultats es considera que s'han de conèixer i entendre.

Terror: En aquest cas entendrem aquest terror dins de les pel·lícules de por, afegint el thriller psicològic i el suspens, ja que, són gèneres dins del cinema que ens porten a sentir aquesta sensació de terror.

El cinema de terror es caracteritza per buscar provocar terror, pavor, por, repugnància, horror o incomoditat a la persona espectadora. Tot i que és una sensació que no és precisament agradable, ens agrada veure pel·lícules d'aquest gènere, ja que estan pensades per fer un equilibri entre el terror i el plaer i d'aquesta manera enganxar-te a la pel·lícula.

Tot seguit, entenem que l'autoconcepte és la imatge que tenim de nosaltres mateixos dins del nostre imaginari, el conjunt d'idees que, pensem que ens defineixen, i s'ha de diferenciar de l'autoestima, ja que aquesta última seria la manera en què valorem el concepte que tenim de nosaltres mateixos.

Hi ha milions de conceptes que tenen importància i influència; els nostres referents i la manera en què els veiem, els rols que adoptem (T.Kuhn, "self-image", 1960), les relacions que tenim amb les persones importants de la nostra vida (Henri Tajfel, Teoria de la identitat social, 1970), la manera en què entenem els conceptes (per exemple; la manera en que interpretem la bellesa). Així que podem trobar tres enfocaments, com ens veiem, com veiem les coses, i com pensem que ens veuran.

La manera en què ens veiem a nosaltres mateixes pot canviar al llarg del temps, però sempre de manera progressiva i acostuma a seguir una mateixa línia. Cal destacar que existeix una tendència a tenir un autoconcepte negatiu, de manera que posem molts cops el focus en les parts "negatives" (defectes/debilitats).

En aquest treball també incloem la profecia autocomplerta per ampliar la definició d'autoconcepte, ja que segons la manera en què l'entenem, i com hem explicat, la manera en que ens veiem, la manera en com ens pensem que ens veuran, afectarà en el que fem i en com els altres ens tractaran.

D'altra banda, quan parlem de subjectivitat, ens referim a la manera en què la percepció d'una persona pot anar variant en funció de les experiències viscudes. <<Subjetividad se entiende no como fenómenos exclusivamente individuales, sino como un aspecto importante de cualquier fenómeno social. El concepto de subjetividad social se discute en sus consecuencias para el desarrollo de la representación social. Esta discusión envuelve a la subjetividad social, al sujeto y a la representación social en un sistema complejo y dinámico.>> (F. Gonzalez, 2008 pepsic.com)

Per acabar, entenem la paraula estigma com una creença generalitzada que genera un impacte majoritàriament negatiu en un col·lectiu, generant estereotips, prejudicis i discriminacions cap a aquest. La perpetuació d'un estigma és possible a causa de la informació que rebem: informació sociocultural, auditiva, visual, generacional, etc. En la televisió, en les xarxes socials, en les revistes/llibres/periòdics, en els mitjans informatius, en el nostre entorn social, en el que escoltem, en el que presenciem. Tot això és informació que rebem i que genera una creença estigmatitzada sobre unes certes situacions i col·lectius. Els estigmes tenen un gran impacte sobre l'autoconcepte i l'autoestima que tenen les persones pertanyents al col·lectiu sobre els quals recau un determinat estigma.

L'ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Per posar en situació aquest tema, cal esmentar que no s'ha trobat cap investigació, article, assaig en la literatura acadèmica en castellà o català que tracti els efectes del cinema de terror sobre la formació de l'autoconcepte en persones amb patiment psicològic. Tot i això, s'han identificat diferents teories en línies similars que poden servir a la nostra investigació com font d'inspiració o possible guia d'ajut per encaminar la nostra recerca, com per exemple les que s'han esmentat al marc teòric.

Tanmateix, considerem que la quantitat de teories que realment segueixen en la mateixa línia que la nostra és molt escassa, i, com hem esmentat en la justificació, si ens referim a estudis catalans i castellans no es pot trobar cap investigació que contempli o es pregunti almenys una cosa similar.

PRESENTACIÓ DE RESULTATS

A partir de les enquestes que hem anat fent i una sèrie d'entrevistes fetes a diferents persones hem pogut recopilar dades sobre la nostra investigació, les quals es poden trobar diferenciades segons el tema. Hem obtingut una mostra de 19 persones en total.

Pel que fa a les enquestes hem pogut observar com la majoria de les persones que han respost són dones (78,9%) i ens han contestat persones amb patiments psicològics molt diversos, entre els quals, els més abundants són l'ansietat, la depressió, el trastorn d'ansietat generalitzada (TAG) i el TCA. També vam preguntar en quines pel·lícules de terror havien vist que és tractat la salut mental i la majoria han dit que la primera que recorden és "Split", juntament amb alguns clàssics com "The Shining", "It" o "Poltergeist".

Pel que fa a les preguntes més relacionades amb la seva autopercepció, la gran majoria creu que la seva autopercepció s'ha vist afectada cap a una visió negativa de si mateixes (52,6%), que la visió que dona el terror de la salut mental ha fet que després de veure una pel·lícula de terror sentin que se les visibilitza com a persones inestables (68,4%), que aquesta visió invalida l'experiència i les vivències pròpies de les persones enquestades de manera sovint (42,1%), que no representa mai la realitat que viuen (36,8%), la majoria han arribat a sentir una fase de negació del seu propi patiment psicològic per culpa del que mostra el cinema de terror (68,4%) i que han arribat a dubtar de si mateixa per culpa de la imatge que es transmet de la salut mental (42,1%). Per tant, tenim clar que l'autopercepció realment es veu afectada pel que aquestes persones veuen en el cinema de terror.

Pel que fa a les preguntes relacionades amb l'estigma, la gran majoria creu que el cinema de terror influeix de manera negativa (94,7%) la forma en com les persones alienes a aquest patiment visualitzen a les persones amb trastorns mentals. Totes les persones enquestades han respost amb un sí rotund pel que fa a representar de manera estereotipada alguns trastorns afecta com la societat parla d'aquests. Un gran percentatge de persones (63,2%) creu que el fet de donar més visibilitat a alguns trastorns invisibilitza la resta (26,3%). El 72,73% de les persones enquestades pensa que la representació de les persones amb trastorns mentals en el cinema de terror té un impacte negatiu, ja que genera rebuig i exageren els símptomes o inclús se'ls inventen, provocant desconeixement entre persones que no pateixen aquests trastorns. El 9,09% pensa que aquesta representació pot ser una bona forma per conèixer diferents tipus de trastorns.

Finalment, pel que fa a les preguntes relacionades amb la por a "sortir de l'armari com a persona amb un patiment psicològic" hem pogut observar com, la majoria han arribat a sentir por d'explicar a algú que tenen algun patiment psicològic, per si, a causa de com el terror representa la salut mental, les tractessin de boges (sempre 26,3%, molt sovint 21,1% a vegades 15,8%), que han arribat a sentir por d'anar al psicòleg per si els diagnostiquen un patiment psicològic (63,2%), han arribat a evitar veure una de terror amb amics perquè ningú parles del seu diagnòstic (78,9%) i, amb això, podem veure com, el fet de "sortir de l'armari"

es viu com alguna cosa traumàtica per com el cinema de terror ens ha plantejat la salut mental al llarg dels anys.

Gràcies a les respostes de les entrevistes, hem obtingut resultats sobre la població de mostra. D'aquesta manera hem pogut veure com, la majoria, conviu amb més d'un patiment psicològic, entre els quals, els més habituals són l'ansietat, TCA i depressió, tal com hem observat també a les enquestes anteriorment esmentades. A més, els hi hem preguntat quines pel·lícules de terror han vist que parlen de la salut mental i ha tornat a sortir esmentada "Split" (igual que a les enquestes) per la majoria juntament amb "Poltergeist" o "Voces" i, a més, la majoria afirma no veure el seu patiment psicològic reflectit en aquestes pel·lícules o, en el cas d'aparèixer, surt de manera distorsionada.

Un cop més, hem pogut veure que l'autopercepció de les persones amb un patiment psicològic es veu afectada negativament per la imatge que dona el cinema de terror, per exemple amb autonegació dels seus problemes per por a l'estigma, a pesar que a nivells generals pensen que la imatge que es dona és magnificada i exagerada i, per tant, allunyada de la seva realitat, algunes persones han vist les accions negatives que es mostra al cinema de terror com una mala referència o un final aterridor al qual no volien arribar. Les persones entrevistades en general senten que no els creuran, que les tractaran de boges... A causa de la imatge que es dona d'elles al cinema de terror. No es veuen reflectides en aquestes imatges, però pensen que la resta de les persones les identificaran així, com inestables, com mentideres, com agressives...

Pel que fa a les preguntes relacionades amb l'estigma, les objeccions que es poden percebre són, en primer lloc, que majoritàriament es manifesta un clar condicionament negatiu en la forma en la qual es creu que la societat visualitza a les persones amb patiment psicològic. En segon lloc, s'expressa una por o preocupació cap al possible judici o assenyalament que la societat pugui realitzar cap a les persones entrevistades, molt probablement sent conseqüència del condicionament negatiu prèviament expressat. En tercer lloc, s'expressa una falta de representació pel que fa a la realitat diària de les persones amb trastorns mentals, la qual cosa, d'una banda, fa que les persones amb patiments psicològics no puguin identificar-se amb el model que el cinema de terror presenta i, d'altra banda, reforça l'estigma llunyà a la realitat, alterant així la percepció social i generant judicis sistemàticament negatius.

Finalment, en les preguntes relacionades amb l'opinió personal de les persones entrevistades, hem observat com creuen que els avenços científics o de la societat han ajudat al fet que el cine de terror contempli la salut mental de forma més rigorosa hi ha una dualitat entre la gent que creu que aquests avenços només serveixen per fer-lo tot més irreal i la gent que creu que sí que està servint el canvi més social que hi ha al voltant de la visibilització massiva de la salut mental. En la pregunta, creus que és correcte que sempre s'associen actes negatius a tenir un patiment psicològic, la sensació general és de què aquest fet només serveix per justificar a la gent que fa aquest tipus d'actes i que s'acabi relacionant això amb els patiments psicològics. Quan els hi hem preguntat què canviarien en la representació dels patiments psicològics a les pel·lícules de terror hi ha propostes molt diverses com el fet que, abans de

fer la pel·lícula, utilitzessin fonts més fiables, que no s'utilitzi com a ingredient principal, que no s'utilitzi per crear monstres i la forma en què es representa en general.

DISCUSSIÓ DE RESULTATS

AUTOPERCEPCIÓ

- Tal com hem pogut observar al punt anterior, la gent veu la seva autopercepció minvada de manera negativa per tot allò que ens mostra la pantalla gran a través del terror, ja sigui a través de l'imatge de dona/ nena / element relacionat amb la infància per deixar a les dones amb patiment psicològic com a boges i fent que aquestes es percebin com a tal o que sentin que se les invisibilitza i que no representen al seu dia a dia.
- Els homes són representats més com a violents pertorbats i assassins, mostrant una imatge molt allunyada del que ells viuen en la seva vida diària i, fins i tot, tant homes com dones, experimenten una fase de negació molt evident del seu propi patiment psicològic per la sensació que, el simple fet de conviure amb ell, implica quelcom negatiu. Amb això podem concloure que, tal com diu la filòsofa Dulce Maria Santiago, esmentada al nostre marc teòric, els mitjans audiovisuals a través del terror ens mostren aquesta manipulació de la realitat, per tant és evident que la gent que consumeix aquest contingut veurà afectada la seva percepció de la seva pròpia realitat.
- Així i tot aquestes persones no creuen que la seva autopercepció s'hagi vist afectada, però si la forma en què creuen que el món les veurà, és a dir, segons les entrevistes, elles continuen veient-se de la mateixa manera, però veure cinema de terror els ha fet conèixer més imatges de com és possible que el món les llegeixi. Tot i que, realment, la seva autopercepció es veu afectada ja que no podem ignorar l'opinió de la resta.

ESTIGMA

- Després d'analitzar les dades de les enquestes podem dir que les pel·lícules de terror contribueixen en gran part a crear un estigma cap a les persones amb algun tipus de patiment psicològic. En molts casos la representació d'aquests trastorns resulta de manera molt negativa perquè encara que sigui de manera inconscient es pot arribar a creure que els trastorns són tal com els mostren a les pel·lícules.
- La resposta general és clarament negativa, expressant que nrealitat d'un patiment psicològic o que exageren la situació real. També s'assenyala que es fomenta l'estigma per culpa d'aquestes exageracions de la realitat, perjudicant així les persones amb patiment psicològic. Majoritàriament, es manifesta por de rebre ajuda psicològica per l'estereotip "patiment psicològic = persona boja i perillosa". Aquest estigma no sols recau en el fet del patiment psicològic en si, sinó també en les/els professionals de la salut mental, generant un rebuig cap a aquests professionals i una preocupació sobre l'opinió social d'anar al psicòleg. Algunes persones expressen evitar veure pel·lícules de terror en les quals es tracti el seu patiment psicològic davant de les seves amistats, també expressen no sentir el seu patiment psicològic com una cosa important a causa de l'exageració d'aquest patiment psicològic al cinema de terror. El fet que part del funcionament de l'estigma sigui exagerar o tergiversar les situacions de patiment psicològic no sols crea pors en la percepció social o a l'hora de rebre ajuda

psicològica, sinó que també genera cert menyspreu en les persones amb patiment psicològic amb si mateixos en creure que el seu patiment no és prou greu per la representació del mateix al cinema.

ENTERRA EL TEU BOIG

- Una vegada fet l'anàlisi de dades, el fet d'haver d'explicar a algú que conviu amb algun patiment psicològic es viu com un fet molt negatiu, que porta fins i tot a no voler ser diagnosticat i, per tant, a la fase de negació de la qual parlàvem a l'autopercepció. En conseqüència, això pot estar relacionat amb la teoria del *bury you gay* esmentada al nostre marc teòric.
- D'aquesta manera podem extrapolar que és una situació que no només afecta al col·lectiu LGBTIQ+, tot i que no és exactament igual.

SUBJECTIVITAT

- Una vegada acabat l'anàlisi de dades, hem pogut observar com, la majoria de la gent que té un patiment psicològic, creu que, a causa de com la societat va avançant pel que fa a salut mental, el cinema va, en conseqüència, canviant la representació que fa d'aquesta, ja que, aquest canvi social, fa que es visibilitzi més la realitat d'aquestes persones, tot i que, també és cert, que aquests avenços, a la vegada, fan que encara es pugui veure més irreal en algunes pel·lícules la salut mental.
- Com, el fet que sempre al terror s'associï a un patiment psicològic amb actes negatius (matar, agressivitat, bogeria, etc.) fa que la sensació general sigui de què s'utilitza la salut mental per justificar certs delictes o actes delictius, que sentin que se les tracta com a monstres i que només es relacioni la salut mental amb aquestes accions creant una imatge col·lectiva molt distant de la realitat. Pel que fa a propostes de canvi en el cinema de terror per representar la salut mental, una eina molt útil de la que han parlat és la de canviar les seves fonts d'informació, ja que, si s'informen parlant amb gent que conviu amb aquests patiments psicològics, la representació que faran serà molt diferent de l'actual, que deixin de mostrar-les com a monstres, que no facin que l'ingredient principal de la pel·lícula sigui la salut mental de la persona protagonista per no crear terror a costa d'aquestes persones i, per últim, canviar la forma en què es representa en general. Tot i que sabem que, realment, són conscients de l'impacte que té aquesta visió a la resta de la població i, per aquesta raó, ho fan, saben que els hi garanteix l'èxit a l'hora de crear terror.

CONCLUSIONS

Creiem important remarcar el fet de que, tot i que a l'hora de fer enquestes hem aconseguit una mostra més equitativa, a l'hora de fer entrevistes només hem aconseguit que ens contestin dones i un home.

Creiem rellevant el fet que les pel·lícules que ens han mencionat són algunes com "Split" on el protagonista és un home violent amb un patiment psicològic assumint que els homes amb patiment psicològic són violents assassins i perillosos. Mentre que en altres pel·lícules mencionades com "Ouija", "Poltergeist", "Carrie", "The exorcist", o "The Shining" veiem a nenes petites com a imatge de la tendresa i la vulnerabilitat creant aquest focus de terror i, per tant, això repercuteix a com és la visió de la salut mental i a l'estereotip de la dona com una figura vulnerable, tendre i innocent.

Tot i que la societat va avançant en quant a la visió de la salut mental i la imatge femenina i en com es visibilitza aquesta, i per la seva part el terror també comença a canviar la seva perspectiva però a passes de tortuga. A més, tal com ens ha fet saber una persona en la seva resposta a l'entrevista, veure pel·lícules de terror i veure com ha anat canviant la representació de la salut mental en aquestes li ha servit per afirmar que *"sí ha cambiado ha sido para darme cuenta de que las películas de terror no son un buen ejemplo de la salud mental"* la qual cosa és el reflex que aquest gènere de cinema hauria de canviar la representació de la salut mental i, a més, la gent hauria de deixar d'utilitzar el cinema de terror com a referència de mostra de la salut mental.

En aquesta mateixa línia, considerem que amb els avenços en feminisme que en les últimes dècades estan havent, el cinema de terror també s'hauria de posar les piles, deixar de vendre la imatge de la dona que surt de la norma com la imatge d'una dona dolenta, d'una dona diabolica... I no només això, començar a donar una imatge positiva, mostrar una realitat diversa que sí que existeix, i mostrar-la de manera positiva, mostrar que existeixen alternatives i mostrar que en comptes d'aïllar a una dona amb patiment psicològic el millor és escoltar-la i ajudar-la si ho necessita.

Pel que fa a la nostra principal inquietud, hem aconseguit trobar una resposta a la nostra pregunta. Hem aconseguit veure com el fet de veure pel·lícules de terror, no canvia la seva autopercepció com a tal sinó que, més aviat, veure com se les veu al cinema de terror afecta la percepció que tenen de com les llegirà la resta. A més, tal com diu una persona entrevistada a la seva resposta, "tenia por que em diguessin que estava deprimida, per si em deprimia o em volia quedar al llit tot el dia com es veu a les pel·lícules, però realment ja estava patint tot això" la majoria viuen una fase de negació per com veien representada la salut mental i, per tant, aquesta fase de negació és la mostra de què, abans de ser diagnosticades amb algun patiment psicològic, la seva visió de la salut mental era afectada pel terror, en conseqüència, quan són diagnosticades, tenen por a com la resta les llegirà per culpa de la imatge que extreuen d'aquí, confirmant així que la resposta obtinguda de la pregunta de la qual partim és que la gent no veu afectada la seva percepció perquè, una

vegada són conscients que conviuen amb aquest patiment psicològic, sabent que el que veuen representat a les pel·lícules no és la realitat i al que acaba afectar és a la percepció que tenen de com la resta les llegirà.

ANNEXOS

RESULTATS ENQUESTA

POBLACIÓ DE MOSTRA

- <https://docs.google.com/document/d/1nx5FxFwNEEKVyhDrsCI5yUxtqqKKJUKm2rFHBMKK06o/edit?usp=sharing>

ESTIGMA

- <https://docs.google.com/document/d/17H0boaWAbWpQEkulvoPIxQxKE8yuROudEJ3aQpN8PvI/edit?usp=sharing>

AUTOCONCEPTE

- <https://docs.google.com/document/d/1ubeUS6eTy2ZKvCePF4HN2y1AgIeP5SPOdKQS0MsW5Xc/edit?usp=sharing>

PREGUNTES ENTREVISTA

1. Nos gustaría que nos explicaras qué sufrimiento psicológico tienes.
2. ¿En qué películas de terror has visto que se trate la salud mental? ¿Has visto que se trate el tuyo?
3. ¿Te has visto reflejado/a en la forma en la que el sufrimiento psicológico se representa hasta el punto de sentir querer hacer lo mismo?
4. ¿Has sentido que la forma en que el cine de terror muestra la salud mental invalidaba tus sentimientos y/o vivencias?
5. ¿Crees que las películas de terror condicionan la forma en la que los demás ajenos al sufrimiento psicológico lo perciben?
6. ¿Has pasado por alguna fase de negación interna sobre tu propio sufrimiento psicológico por la imagen que se da de este en el cine de terror?
7. ¿Crees que la manera de presentar los sufrimientos psicológicos en el cine del género terror se aproxima a la realidad de quienes padecen estos trastornos?
8. ¿Has sentido miedo a la hora de ir al psicólogo/a por si te diagnosticaban algún sufrimiento psicológico debido a la imagen que tenías de estos por las películas de terror?
9. ¿Alguna vez has evitado ver una película de terror con amigos, porque sabías que iban a hablar de tu sufrimiento psicológico, y no querías que ese tema se hablase?
10. ¿Crees que los avances científicos o de la sociedad han ayudado a que el cine de terror contemple los sufrimientos psicológicos de manera más rigurosa?
11. ¿Crees que es correcto que siempre se asocien los actos negativos (matar etc) a tener un sufrimiento psicológico?
12. ¿Tu autopercepción respecto a tu salud mental ha cambiado a partir de ver películas de terror?
13. ¿Qué cambiarías en la representación de los sufrimientos psicológicos en las películas de terror?

Llicència creative commons:

WEBGRAFIA

Al otro lado de la puerta - Google Suche. (s. f.). Google. https://www.google.com/search?q=al+otro+lado+de+la+puerta&rlz=1C1VDKB_esES970ES970&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiWo7Oq-fX2AhVLxoUKHeRQDb4Q_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=695&dpr=1&safe=active&ssui=on#imgrc=07p4mjw--Mxu0M

Annabelle - Google Suche. (s. f.). Google. https://www.google.com/search?q=annabelle&rlz=1C1VDKB_esES970ES970&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiO5b6GmOv2AhUkzIUkHaTZAbIQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=695&dpr=1&safe=active&ssui=on#imgrc=stzAMRjGMmRZTM

Arana, J. D. (s. f.). *Vista de dimensiones de la salud mental: Hacia un marco conceptual para su evaluación*. Revistas Científicas de la Universidad Peruana Cayetano Heredia. <https://revistas.upch.edu.pe/index.php/RNP/article/view/1272/1304>

Babadook - Google Suche. (s. f.). Google. https://www.google.com/search?q=babadook&rlz=1C1VDKB_esES970ES970&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjI9MSSmuv2AhUMHxoKHdykDsQQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=695&dpr=1&safe=active&ssui=on#imgrc=Gx4Wo97TeqWoyM

Bettin Lozano, N., Polo Figueroa, A. C. y Quessep Lambraño, J. D. (2020). *2COMPARACIÓN SOCIAL Y AUTOCONCEPTO comparación social y auto - concepto en estudiantes del programa de psicología de la incorporación universitaria del caribe – CECAR*. academia.edu. https://www.academia.edu/44151669/Comparación_Social_y_Autoconcepto

Bisbal, G. (2018, 30 de agosto). *La psicología del terror en el cine*. La Mente es Maravillosa. <https://lamenteesmaravillosa.com/psicologia-del-terror-en-el-cine/>

Colaboradores de los proyectos Wikimedia. (2005, 14 de julio). *Cine de terror* - Wikipedia, la enciclopedia libre. Wikipedia, la enciclopedia libre. https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_de_terror

Colaboradores de los proyectos Wikimedia. (2006, 14 de marzo). *Terror psicológico* - Wikipedia, la enciclopedia libre. Wikipedia, la enciclopedia libre. https://es.wikipedia.org/wiki/Terror_psicológico

Definición de terror — *definicion.de*. (s. f.). Definición.de. <https://definicion.de/terror/>

El exorcista - Google Suche. (s. f.). Google. https://www.google.com/search?q=el+exorcista&rlz=1C1VDKB_esES970ES970&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi66_LSluv2AhU-gs4BHR3EBUcQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=695&dpr=1&safe=active&ssui=on#imgrc=4Mgw4SUvZqmSrM

El paramo - Google Suche. (s. f.). Google. https://www.google.com/search?q=el+paramo&rlz=1C1VDKB_esES970ES970&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjulfqF8PX2AhVF8LsiHXQnA-gQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=695&dpr=1&safe=active&ssui=on#imgrc=nLrca45Uy4UEAM

Gómez Esteban, J. H. (2016, 15 de abril). *La constitución de la subjetividad*. Compartir Palabra maestra.

<https://www.compartirpalabramaestra.org/actualidad/columnas/la-constitucion-de-la-subjetividad#:~:text=La%20subjetividad%20se%20constituye%20y,otro%20y%20frente%20a%20nosotros>

Heras Martínez, C. (2021). *Slasher al terror sobrenatural: Domesticidad, trauma y género en el cine de terror contemporáneo dirigido por mujeres*. e-Archivo Principal. <https://e-archivo.uc3m.es/handle/10016/34264>

Larrea, F. (s. f.). *Bury your gays: El patrón narrativo de muerte de personajes queer en los relatos de ficción*. Academia.edu - Share research. https://www.academia.edu/25227048/Bury_your_gays_el_patr%C3%B3n_narrativo_de_muerte_de_personajes_queer_en_los_relatos_de_ficci%C3%B3n

La salud mental en cifras. (s. f.). Comunica la Salud Mental. <https://comunicasaludmental.org/guideestilo/la-salud-mental-en-cifras/#espana>

Letras Libres Feministas [@letraslibresfeministas]. (2015, 24 de abril). *La representación de la mujer en el cine de terror y horror* [Imagen adjunta] [Publicación]. Tumblr. <https://letraslibresfeministas.tumblr.com/post/117259723406/la-representaci%C3%B3n-de-la-mujer-en-el-cine-de-terror>

NewYork-Presbyterian Hospital. (2006, 31 de octubre). *Halloween horror movies may cause emotional problems in young children*. ScienceDaily. <https://www.sciencedaily.com/releases/2006/10/061031113446.htm>

Psicosis película - Google Suche. (s. f.). Google. https://www.google.com/search?q=psicosis+pel%C3%ADcula&rlz=1C1VDKB_esES970ES970&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwilvsOb9_X2AhWhhf0HHbTjD-cQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1366&bih=695&dpr=1&safe=active&ssui=on#imgc=m8wukqRo9AHkNM

¿Qué es el autoconcepto y cómo se forma? (s. f.). Psicopedia - Psicología, Psicoterapias y Autoayuda. <https://psicopedia.org/185/que-es-el-autoconcepto-y-como-se-forma/>

¿Qué es el terror psicológico? | definición y mejores libros. (s. f.). infolibros.org. <https://infolibros.org/que-es-el-terror-psicologico/#:~:text=El%20terror%20psicol%C3%B3gico,%20en%20el,sus%20faltas,%20convicciones%20y%20creencias>

Revista de la Asociación Española de Neuropsiquiatría. (2010). Reflexiones en torno a la sensibilización de medios de comunicación sobre el estigma de la enfermedad mental. <https://www.redalyc.org/pdf/2650/265019471004.pdf>

Rodríguez-Camejo, J. S. (2016, 16 de diciembre). *La teoría de la subjetividad: Una teoría de personalidad del siglo 21*. REVISTA DE PSICOLOGIA -GEPU-. <https://revistadepsicologiagepu.es.tl/La-teor%C3%ADa-de-la-subjetividad-d--una-teor%C3%ADa-de-personalidad-del-siglo-21.htm>

Santiago, D. M. (2022, 15 de junio). [PDF] *Importancia de los medios audiovisuales en la construcción de la subjetividad - Free Download PDF*. SILO of research documents. <https://silo.tips/download/importancia-de-los-medios-audiovisuales-en-la-construccion-de-la-subjetividad>

Torres, A. (s. f.). *Autoconcepto: ¿qué es y cómo se forma?* Psicología y Mente. <https://psicologiaymente.com/psicologia/autoconcepto>

González Rey, F. (2008). Subjetividad social, sujeto y representaciones sociales, Centro Universitario de Brasilia, Brasil, A día; 26/04/2022. Recuperat de; http://pepsic.bvsalud.org/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1794-99982008000200002